

RURKA (23) *sb f*

a *jasne*.

sg *N* rurka (13). ◇ *G* rurki (3). ◇ *A* rurkę (2). ◇ *I* rurką (1). ◇ [*L* rurce.] ◇ *pl* [*N* rurki.] ◇ *G* rurek (2). ◇ *A* rurki (1). ◇ *I* rurkami (1). ◇ [*L* rurk(a)ch.]

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Dem. od „rura”; *mastos, papilla Mącz; canaliculus, siphunculus, tubulus Calep* (23) : Ieden drugiemu przes rurkę łzeptał. *RejFig A5, A5; Canaliculus – Koritko, rurka. Calep 156a, 1091b.*

a. *Przewód z zaworem do spuszczenia płynów, kran* (6) : *Papilla etiam, Rurká álbo kurek* którym wodá z rur ciecze. *Mącz 276c, 150c, 210d; Siędzie tedy chóry/ á nád niém drewniány łzkopiec zákryty/ (áby wodá niewyftygáá) v dná przewierciány/ gdzie czopek álbo rurká [...] wpráwióna będzie/ ták áby wody mniéy álbo więcéy/ ná głowę pułzczáć mógl* *Oczko 15v; Calep 984a; [item kella de moszancz; item 4 rurki ad vasa CracArtific 1513 nr 267; Dobrze też iest v fámeo lagru w łędzie mieć rurkę nie wielką ktoráby mógl trochę winá vtaczać czáfu gorącego Cresc 1571 345 (Linde); InwMieszcz 1576 nr 209].*

W połączeniu z nazwą materiału [rurka + nazwa; w tym: z czego (1), [de aliqua re]] (1): Siphon, Siphon, Cewká álbo rurká z miedzi y z żeláza [...] którą wodá wycieka Mącz 395d; [RachBonera 1545 78].

[*Szereg: »han alias rurka«: pro 8 hani alias rurki de aurichalco dati sunt monetae fl. 1 gr. 15 RachBonera 1545 78.*]

b. *Element pocisku, racy* (8) : *Nákręc trąbek z pápiery/ [...] Nábijayże ie prochem/ [...] Przywięż* láskę pod wagá/ á zápal od dziurki/ *Poydzie wzgorę ku wiátru/ poki s ftáwa rurki. BielSat N3 [idem BielSjem]; Gárnce/ ktore fturm odbijáią/ ták czynią. Náfypą w gárniec prochu Ruźnicznego/ potym nákláda w on gárniec miedzy proch rurek żelázných krotkich iáko pálec/ [...] w káżdą rurkę włożyć* *dwá gloty żelázá/ y zálitowác [...] BielSpr 74, 74 [3 r.], 74v; BielSjem 39.*

c. *Tulejka będąca częścią lampy lub świecznika; myxos Mącz, Cn; myxa Cn* (2) : *Polymyxos, Lucerna quae multos habet angulos, Lámpá álbo świecznik s wiele rurkámí. Mącz 309a, 240c; [Wokabul 1539 Qv; lichtarz mosiądzowy o 4 rurkach 1 InwMieszcz 1559 nr 88, 1569 nr 133, 143, 1571 nr 166; Sunt octo rurki aerei pro maioribus candelis a magno candelabro, ut apparent avulsi. InwKatWaw 113, 133].*

d. *anat.* (3) :

α. *Tchawica* (2) : *Fistula per quam spiritus recipocatur, Rurká* przes którą dech wchodzi y wychodzi. *Mącz 324b, 460b.*

β. *Przelyk* (1) : *Fistula cibalis, Potrówna rurká* w łziy. *Mącz 129a.*

Synonimy: a. cewka, han, korytko, kurek.